

Einstein-Bergson vita

Albert Einstein kontra a filozófia az 🕒 idő természetéről.

Egy vizsgálat arról a vitáról, amely miatt Albert Einstein elveszítette a relativitáselméletért járó Nobel-díját.

Tartalomjegyzék

1. 🕒 Einstein–Bergson vita

1.1. A filozófia „Nagy Visszaesése“

👤 Jimena Canales történészprofesszor

2. Korrupció a szcientizmusért

2.1. Bergson veresége és a „tudomány“ győzelme

2.2. „Nyilvánvaló hibák“ és Einstein „ellentmondása“

2.3. A Nobel-bizottság beismerése

2.4. Einstein válasza a Nobel-bizottságra

2.5. Visszhang a filozófiában

3. Henri Bergson filozófus

3.1. Bergson „*la durée*“ fogalma: 🕒 Idő mint tartam

3.2. Bergson reakciója Einsteinre a párizsi előadás eseményén

3.3. Bergson törekvése, hogy visszavonja Einstein Nobel-díját a relativitásért

4. Szándékos veszteség

4.1. „*Creative Evolution*“ kontra Darwin evolúcióelmélete

4.2. Bergson Világhíre

4.3. Einstein–Bergson vita

4.4. 👤 Friedrich Nietzsche filozófus a tudomány filozófiától való emancipációra tett kísérletéről

4.5. A Filozófia Önkéntes Szolgasága a Szcientizmus Irányába

4.5.1. 👤 Emmanuel Kant „*apodiktikus bizonyossága*“

4.5.2. 👤 René Descartes „*Gondolkodom, tehát vagyok*“ mondata

4.5.3. 👤 Edmund Husserl „*árulása*“ a szcientizmusért

4.6. Bergson Filozófia Pillérré Emelkedése

5. Korrupció

Nyomtatva: 2025. november 22.

<https://hu.cosmicphilosophy.org/einstein-vs-philosophy/>

FEJEZET 1.

Albert Einstein kontra a filozófia

A idő természete

És a filozófia „Nagy Visszaesése“ a szcientizmusért

1 922. április 6-án, Párizsban, a Francia Filozófiai Társaság (Société française de philosophie) ülésén Albert Einstein, aki még friss volt Nobel-díj jelölésének világhírűvé tette sikereiből, előadást tartott a relativitáselméletről egy jeles filozófusokból álló közönség előtt, amelyben kijelentette, hogy új elmélete elavulttá teszi a filozófiai spekulációt a idő természetéről.

Einstein nyitótámadása egyenes és lekicsinylő volt. Egy relativitás filozófiai implikációjáról szóló kérdésre így válaszolt:

„*Die Zeit der Philosophen ist vorbei*“

Fordítás:

„A filozófusok ideje lejárt“

Einstein a következő érveléssel zárta előadását, ezzel pecsételve meg a filozófia elutasítását:

„*Csak egy pszichológiai idő marad, amely eltér a fizikus időjétől.*“

Einstein drámai elutasítása a filozófiával szemben hatalmas globális hatással bírt Nobel-díj jelölésének köszönhetően.

Az esemény a tudomány és a filozófia történetének egyik legjelentősebb eseményévé vált, és a „filozófia hanyatlásának“ korszakának kezdetét, valamint a szcientizmus felemelkedését jelentette.

FEJEZET 1.1.

A filozófia „Nagy Visszaesése“

A filozófia virágkorát élte, melyet leginkább a híres francia filozófus, Henri Bergson képviselt, akinek életműve a idő természetéről szólt, és aki Einstein előadásának közönségében ült.

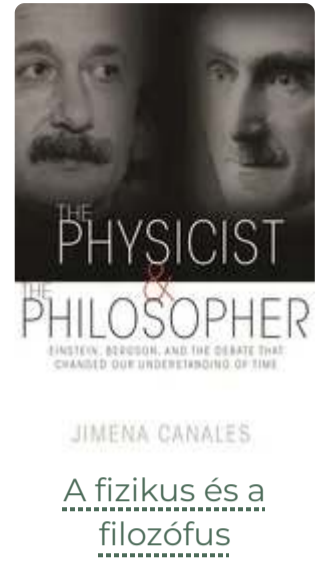
Az Einstein és Bergson között kialakult, évekig tartó vita, amely halálukig, utolsó üzeneteikig tartott, a filozófia számára azt a „nagy visszaesést“ okozta, amely a történészek szerint ösztönözte „a szcientizmus felemelkedését“.

Jimena Canales, az Illinoisi Egyetem történészprofesszora, aki könyvet írt a vitáról, az eseményt így írta le:

A „párbeszéd a 20. század legnagyobb filozófusa és legnagyobb fizikusa között“ hűségesen lejegyzésre került. Színházi darabhoz illő forgatókönyv volt. A találkozót és az elhangzott szavakat az egész század folyamán vitatták.

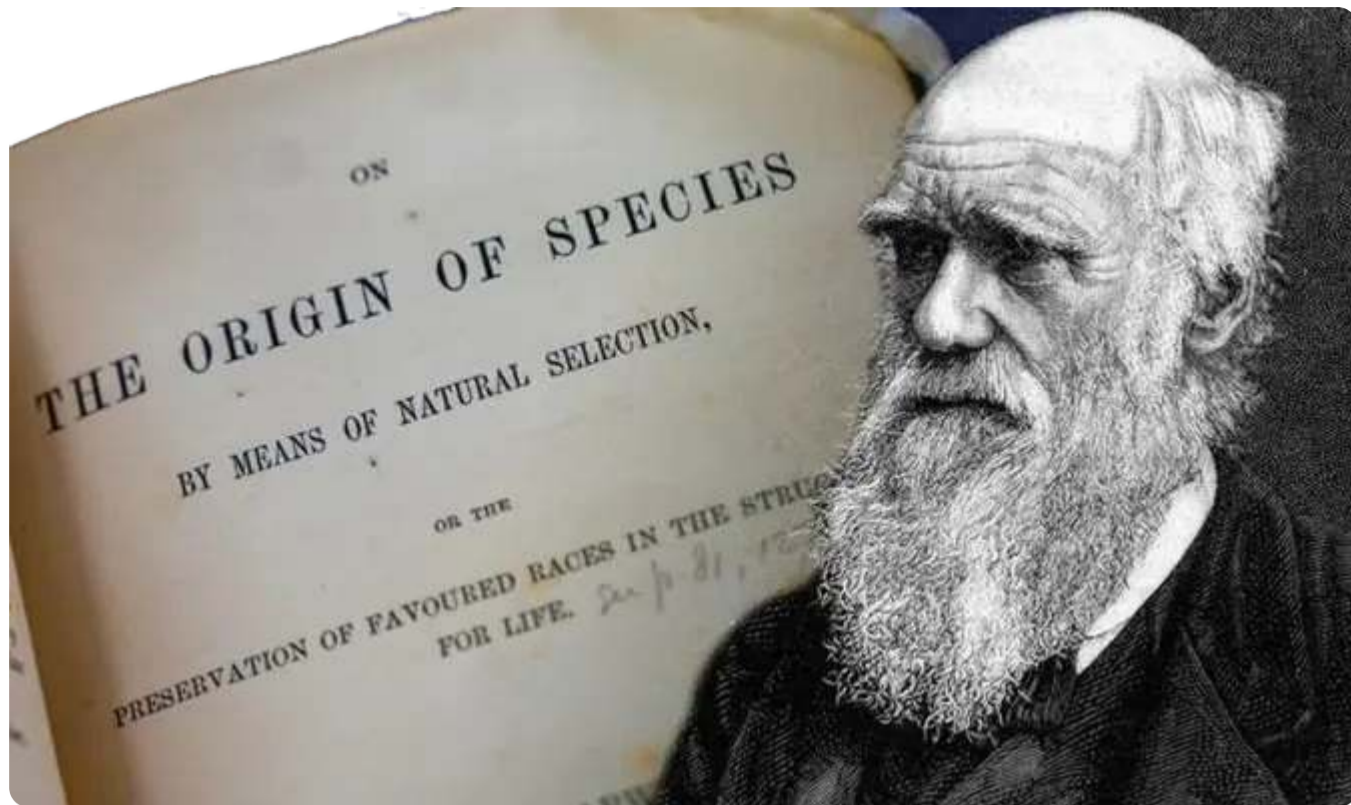
A vita utáni években... a tudós időfelfogása kezdett uralkodóvá válni. ... Sokan számára a filozófus veresége a „racionalitás“ győzelmét jelentette a „intuíció“ felett. ... Így kezdődött „a filozófia visszaesésének története“, ... ekkor kezdődött az az időszak, amikor a filozófia relevanciája hanyatlani kezdett a tudomány egyre nagyobb befolyása mellett.

(2016) Ez a filozófus biztosította, hogy ne legyen Nobel-díj a relativitásért

Forrás: Nautil.us | jimenacanales.org (professzor weboldala)

FEJEZET 2.

Korrupció a szcientizmusért

Ez a történelmi vizsgálat feltárja, hogy Henri Bergson szándékosan veszítette el a vitát, a filozófia évszázados, dogmatikus szcientizmusnak alávetett önkéntes szolgátságának részeként.

Míg Bergsonnak sikerült visszavonatnia Einstein Nobel-díját a relativitásért, ez a lépés hatalmas visszhangot váltott ki a filozófia ellen, ami hozzájárult „a szcientizmus felemelkedéséhez“.

Bergson részben azért vált világhírűvé, mert 1907-ben megjelent „*Creative Evolution*“ című munkája filozófiai ellenpólust kínált Charles Darwin evolúcióelméletéhez. Ennek a műnek a kritikus vizsgálata feltárja, hogy Bergson „szándékosan veszített“, hogy megfeleljen a darwinistáknak, ami potenciálisan megmagyarázza népszerűségét (fejezet 4.).

FEJEZET 2.1.

Bergson veresége és a „tudomány“ győzelme

Bergson nagyrészt úgy érzékelték, hogy elvesztette a vitát Einsteinnel szemben, és a közvélemény Einsteint támogatta. Sokan számára Bergson veresége a tudományos „racionalitás“ győzelmét jelentette a metafizikai „intuíció“ felett.

Einstein azzal nyerte meg a vitát, hogy nyilvánosan rámutatott, Bergson nem értette helyesen az elméletet. Einstein vitagyőzelme a tudomány győzelmét jelentette.

Bergson „nyilvánvaló hibákat“ követett el filozófiai kritikájában, a *Duration and Simultaneity* (Időtartam és egyidejűség, 1922) című művében, és a mai filozófusok Bergson hibáit „nagy szégyennek a filozófia számára“ jellemzik.

Például William Lane Craig filozófus 2016-ban ezt írta:

„Henri Bergson meteorikus bukása a huszadik század filozófiai panteonjából kétségtelenül részben annak volt köszönhető, hogy félrevezető kritikát fogalmazott meg, vagy inkább félreértette Albert Einstein Speciális Relativitáselméletét.

Bergson értelmezése Einstein elméletéről egyszerűen szégyenletesen téves volt, és hajlamos volt Bergson időfelfogását hiteltelenné tenni.

(2016) Bergsonnak igaza volt a relativitásról (hát, részben)!

Forrás: [Reasonable Faith](#)

FEJEZET 2.2.

„Nyilvánvaló hibák“ és Einstein „ellentmondása“

Míg Einstein nyilvánosan azzal vádolta Bergsont, hogy nem érti meg az elméletet, magánjegyzeteiben egyidejűleg azt írta, hogy Bergson *megértette*, ami ellentmondás.

Japánba utazása során, 1922 végén, hónapokkal a párizsi április 6-i vita után, a következő magánjegyzetet írta naplójába:

„Bergson hat in seinem Buch scharfsinnig und tief die Relativitätstheorie bekämpft. Er hat also richtig verstanden.

Fordítás:

„Bergson intelligensen és mélyen támadta a relativitáselméletet könyvében. Ezért megértette.“

Forrás: Canales, Jimena. *The Physicist & The Philosopher*, Princeton University Press, 2015. p. 177.

Jimena Canales történészprofesszor, akit korábban idéztünk, Einstein ellentmondásos viselkedését *politikai* jellegűnek minősítette.

Einstein ellentmondásos magánjegyzetei a **korrupció** jelét mutatják.

FEJEZET 2.3.

A Nobel-bizottság beismerése

A Nobel-bizottság elnöke, Svante Arrhenius beismerte, hogy olyan befolyás érvényesült, amely eltért a közvéleménytől és a tudományos konszenzustól.

„Nem lesz titok, hogy a híres párizsi filozófus, Bergson, megkérdőjelezte ezt az

elméletet.“

Jimena Canales történészprofesszor a helyzetet így írta le:

A Nobel-bizottság aznap adott magyarázata minden bizonnyal emlékeztette Einsteint [a filozófia elutasítására] Párizsban, ami konfliktust szülhetett Bergsonnal.

A Nobel-bizottságnak nem volt logikai alapja Einstein Nobel-díjának a relativitásért való elutasítására.

A Nobel-bizottságnak nem volt intézményi hajlama a metafizikai filozófia védelmére vagy a közvélemény és a tudományos konszenzus megtagadására, és a Bizottság maga jelölte Einsteint első helyen, ezért döntése negatívan befolyásolta saját szervezetének hitelét.

A következmények során a Nobel-bizottság heves kritikát kapott a tudományos közösségtől.

FEJEZET 2.4.

Einstein válasza a Nobel-bizottságra

A relativitásért járó Nobel-díj helyett Einstein a fotoelektromos hatás témakörében végzett munkájáért kapott Nobel-díjat.

Einstein úgy reagált, hogy a Nobel-díj átadó ünnepségen relativitáselméletről tartott előadást, ezzel megsértve a Nobel-bizottság döntését és nyilvános állásfoglalást téve.

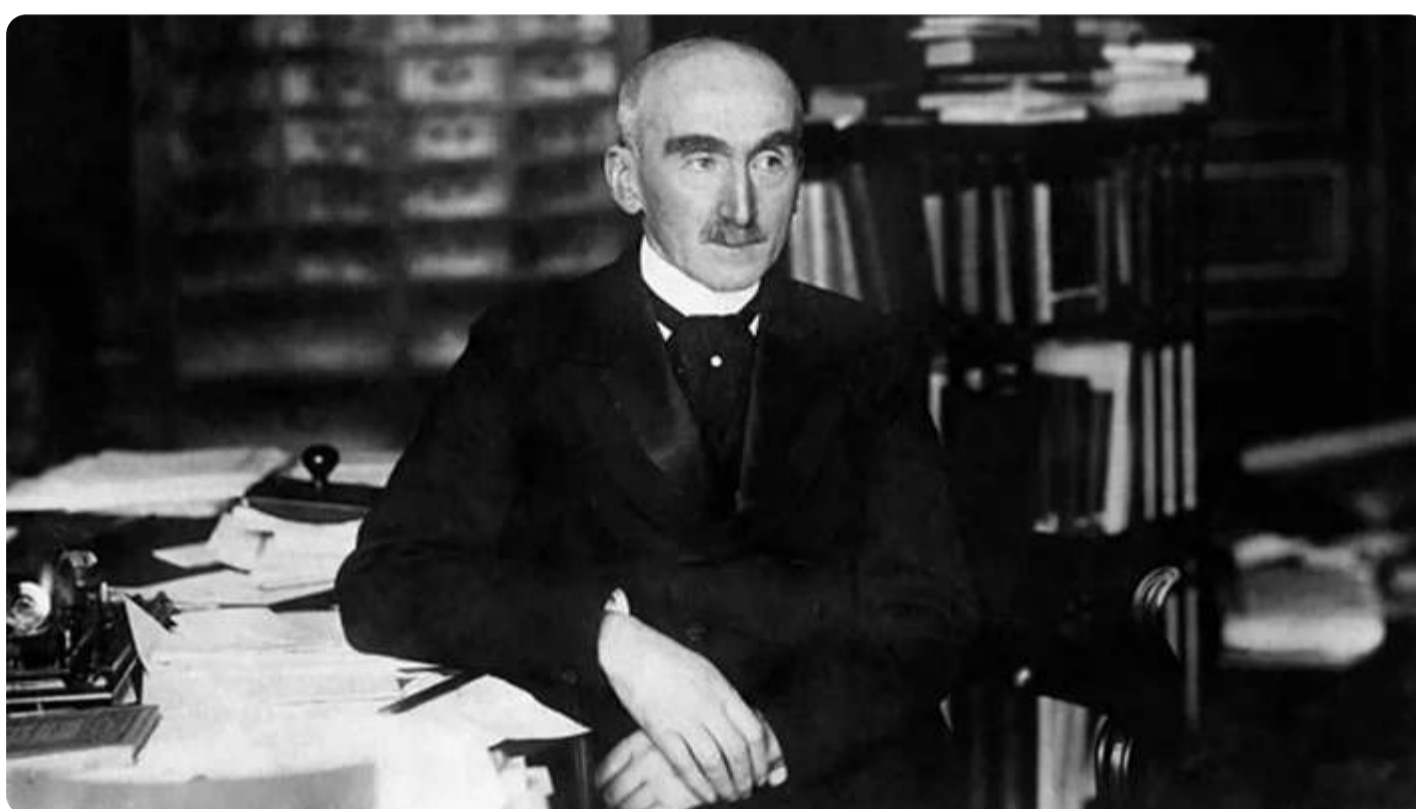
Einstein drámai lépése, hogy a fotoelektromos hatásért kapott Nobel-díja átadó ceremóniája alatt a relativitáselméletről előadott, beleillett a korabeli közvéleménybe, és morális veszteséget okozott a filozófiának, melynek hatása jóval túlmutatott egy szellemi vereségen.

Visszhang a filozófiában

Einstein relativitáselméletéért járó Nobel-díjának visszavonása azért, hogy „a ,híres‘ filozófus, *Henri Bergson*“ kritizálta, miközben a közvélemény Einsteint támogatta, erkölcsi igazolást adott a tudománynak, hogy megszabaduljon a filozófiától.

Ez a vizsgálat feltárja, hogy Einstein magánjegyzetei vezetőnek tekintendők Bergson elmélet valódi megértésének megítélésében, annak ellenére, hogy „szégyenteljes hibákat“ követett el, ami arra utal, hogy Bergson „szándékosan veszített“ az állítólagos ,tudomány magasabb érdekei‘ (darwinizmus és kapcsolódó szcientizmus) miatt, ami már 1907-ben, a *Creative Evolution* című művében is látható volt.

FEJEZET 3.

Henri Bergson filozófus

A francia filozófiaprofesszor, Henri Bergson, világhírű filozófus és a francia szellemi élet óriása (a Académie française tagja, irodalmi Nobel-díjas, 1927), széles körben a filozófiatörténet egyik legkiemelkedőbb gondolkodójának számított.

„A világ legveszélyesebb embere“

A Jean Wahl filozófus egyszer azt mondta: „ha négy nagy filozófust kellene megnevezni, akkor azt mondhatnánk: Szókratész, Platón — őket együtt véve — Descartes, Kant és Bergson“.

A William James filozófus Bergsont „kiváló zseninek, talán a legnagyobbak az élők között“ írta le.

A filozófus és filozófiatörténész, Étienne Gilson kategorikusan állította, hogy a 20. század első harmada „Bergson kora“ volt.

A történelemprofesszor, Jimena Canales így jellemezte Bergsont:

„Bergsont egyszerre tartották „a világ legnagyobb gondolkodójának“ és „a világ legveszélyesebb emberének“

Bergson életműve az *la durée* (Idő mint Tartam) fogalom körül forog – az idő mint élt és minőségi tapasztalat koncepciója.

Bergson számára az idő nem diszkrét pillanatok sorozata, hanem a tudatossággal összefonódó folyamatos áramlás. Einstein időről alkotott felfogása, miszerint az csupán egyenletek koordinátája, mélyreható félreértésnek tűnt az emberi tapasztalattal szemben.

Einstein előadásán Bergson közvetlenül kihívta Einsteint:

„Mi az idő a fizikus számára? Egy absztrakt, numerikus pillanatokból álló rendszer. De a filozófus számára az idő maga a létezés szövevénye – az *durée*, amelyben élünk, emlékszünk és várunk.“

Bergson azt állította, hogy Einstein elmélete csak a „*térbeli idővel*“ foglalkozik, egy származtatott absztrakcióval, miközben figyelmen kívül hagyja az élt tapasztalat időbeli valóságát. Azzal vádolta Einsteint, hogy összekeverte a mérést a mért dologgal – filozófiai hibával, amelynek egzisztenciális következményei voltak.

1922-ben Bergson kiadta a *Durée et Simultanéité* (Tartam és egyidejűség) című művét, amely Einstein relativitáselméletének sűrű kritikája.

A könyv közvetlen válasz volt a párizsi vitára, ahol Einstein kijelentette: „A filozófusok ideje lejárt“. Könyvének borítóján kifejezetten és általánosan Einsteint említette meg, és „*Einstein elméletéről*“ címet adott neki.

A könyv előszava a következő passzussal kezdődik:

(a könyv első mondata) *Néhány szó a munka eredetéről világossá teszi szándékát. ... Csodálatunk e fizikus iránt, a meggyőződés, hogy nemcsak új fizikát, hanem új gondolkodásmódot is hozott nekünk, a gondolat, hogy a tudomány és a filozófia elkülönülő diszciplínák, de egymást kiegészítve léteznek – mindez kívánságot ébresztett bennünk, sőt kötelességgel is ránk szakított, hogy szembenézzünk.*

A könyv könyveink részében ⁽¹⁾ jelent meg, az 1922-es első kiadás fizikailag beolvasott példánya alapján, és egy 42 nyelvre készült AI-fordítás keretében, amely Bergson eredeti nyelvi szándékának és finom kommunikációjának megőrzésére lett optimalizálva. Minden bekezdés lehetőséget kínál az eredeti francia szöveg AI-vel történő megvizsgálására (az egérmutató bekezdés fölé mozgatásával).

FEJEZET 3.3.

Bergson törekvése, hogy visszavonja Einstein Nobel-díját

A vita utáni években Bergson aktívan használta befolyását a rejtett „prestízhálózatok“ révén, amelyek a „világ legveszélyesebb embere“ címet hozták neki, hogy a Nobel-bizottságot arra ösztönözze, utasítsa el Einstein relativitáselméletéért járó Nobel-díját.

Bergson sikeres volt, és erőfeszítései a Nobel-bizottság elnöke által kiosztott személyes diadalban csúcspontot értek el, aki „beismerte“, hogy Bergson kritikája elsődleges oka volt Einstein relativitáselméletéért járó Nobel-díjának elutasításának:

„Nem lesz titok, hogy a híres párizsi filozófus, Bergson, megkérdőjelezte ezt az elméletet.“

A „híres“ kifejezés és a „Párizs“ utalás felfedi, hogy a Nobel-bizottság Bergson személyes befolyását és státuszát emelte fel döntése igazolásául.

FEJEZET 4.

Szándékos veszteség

Vajon Bergson nem értette meg Einstein relativitáselméletét?

A vizsgálat szerzője 2006 óta a szabad akarat hosszú távú védelmezője a holland kritikai [Zielenknijper.com](https://www.zielenknijper.com) blogon keresztül. Henri Bergson tanulmányozását 2024-ben kezdte, röviddel a William James filozófus tanulmányozása után.

A szerző elfogulatlanul olvasta Bergson, és abban a hitben volt, hogy Bergson „erős logikát“ nyújt a szabad akarat védelméhez. Első benyomása azonban, miután elolvasta Bergson „Creative Evolution“ (1907) című művét, az volt, hogy Bergson „szándékosan veszített“.

FEJEZET 4.1.

„Creative Evolution“ kontra Darwin evolúcióelmélete

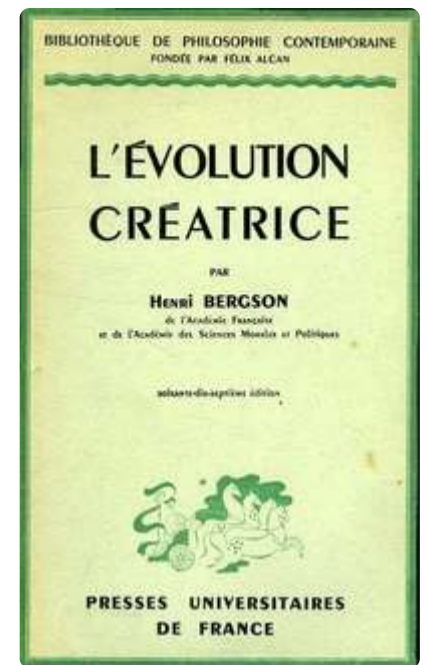
Bergson Creative Evolution című könyve a korabeli közérdeklődésre játszott rá, amely filozófiai ellenlábasként tekintett Charles Darwin evolúcióelméletére.

A szerző első benyomása az volt, hogy Bergson mindkét olvasóközönséget igyekezett kiszolgálni: a Darwin-féle evolúcióelmélet csodálóit (általánosabban a tudósokat) és a 🦋 szabad akarat híveit.

Ennek eredményeként a szabad akarat védelme ,gyenge‘ volt, és egyes esetekben a szerző egyértelmű ,szándékot‘ ismert fel a szándékos veszteségre.

Bergson láthatóan megpróbálta a ,darwinistáknak‘ a könyv elején azt az érzést kelteni, hogy ők kerülnek ki győztesen a könyv végén, egy „nyilvánvaló ellentmondás“ beépítésével logikai érveibe, amely alapvetően aláásta saját érvelését.

A szerző első ötlete az volt, hogy Bergson megpróbálta biztosítani könyvének sikerét egy olyan közönség szemléletéből, amely a Charles Darwin-féle evolúciós elmélet felé hajlott, ami részben megmagyarázza, hogy Bergson miért vált világhírűvé egy olyan világban, amelyet a „tudomány felemelkedése“ uralt.

FEJEZET 4.2.

Bergson Világhíre

Bergson világhírét részben az amerikai filozófus, William James is okozhatta, mint egyfajta ,köszönet‘ olyan értékért, amit önmagában véve ,kisebb szellemi hozzájárulás‘nak tekinthetnének, de amely segített Jamesnek megoldani egy jelentős filozófiai problémát, amely akadályozta saját filozófiáját.

William James abban vett részt, amit „Az Abszolútum Csatája“nak nevezett, az olyan idealisták ellen, mint F.H. Bradley és Josiah Royce, akik egy örök Abszolútum mellett érveltek mint végső valóságért.

James Bergsonban látta azt a filozófust, aki végül megakadályozta az Abszolútum gondolatát. Bergson absztrakciókritikája és a folyamat, sokféleség és élt tapasztalat hangsúlyozása eszközöket adott James kezébe az Abszolútumok dologiasításának legyőzésére. Ahogy James írta:

‘ Bergson lényeges hozzájárulása a filozófiához az intellektualizmus (az Abszolútum) bírálata. Véleményem szerint ő ölte meg az intellektualizmust végleg és gyógyíthatatlanul.

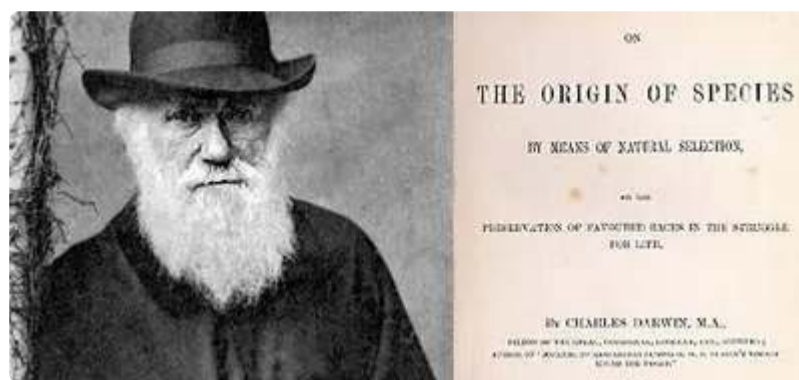
A 20. század elején, amikor Bergson munkája még nem volt széles körben ismert Franciaországon kívül, James kulcsszerepet játszott Bergson ötleteinek bemutatásában az angol nyelvű világban.

Írásain és előadásain keresztül James segített népszerűsíteni Bergson ötleteit és szélesebb közönség fülébe juttatta azokat. Bergson hírneve és befolyása gyorsan nőtt James ötletek melletti kiállítását követő években.

FEJEZET 4.3.

A Tudomány Felemelkedése

Bergson világhírűvé válása egybeesett a tudomány felemelkedésével és Charles Darwin evolúciós elméletének népszerűségével.

Charles Darwin Evolúciós Elmélete

Azzal, hogy karrierje korai szakaszában filozófiai ellenszólt hangoztatott Darwin evolúciós elmélete mellett, Bergson magát a „tudomány filozófiától való emancipációja” mozgalom élvonalába helyezte, amelyről Friedrich Nietzsche filozófus a következőket írta 1886-ban a Jó és gonosz túl című könyvében (6. fejezet – Mi, tudósok):

A tudományos ember függetlenségi nyilatkozata, filozófiától való emancipációja a demokratikus szerveződés és bomlás egyik finomabb utóhatása: a tanult ember öndicsőítése és önhittsége most mindenütt teljes virágában van, és legszebb tavaszi időszakában – ami nem jelenti azt, hogy ebben az esetben az öndicséret édes illatú lenne. Itt is a nép ösztöne kiáltja: „Szabadság minden úrtól!”, és miután a tudomány a legbolderogabb eredménnyel ellenállt a teológiának, amelynek „szolgálóleánya” túl sokáig volt, most a könnyelműségében és meggondolatlanságában azt javasolja, hogy filozófiára törvényeket szabjon, és úrként játssza az „úr” szerepét – mit is mondok! saját hatáskörében FILOZÓFUSKODJON.

A tudomány törekedett arra, hogy önmaga ura legyen és megszabaduljon a filozófiától.

FEJEZET 4.5.

A Filozófia Önkéntes Szolgasága a Szcientizmus Irányába

Descartes, Kant és Husserl műveitől a Henri Bergsonnal jellemzett korszakig egy visszatérő téma bontakozik ki: az önszántából való törekvés, hogy a filozófiát a szcientizmus szolgálatába állítsák.

Például Emmanuel Kant „apodiktikus bizonyosság” koncepciója, amely olyan tudást jelent, amely szükségszerűen igaz és nem lehet kétségbe vonni, és amely konkrétan a tér és idő

valóságosságának (vitathatatlanságának) hitére vonatkozik, dogmatikusan átvett és alapvetően képezi egész filozófiájának alapját.

Kant apodiktikus bizonyosság fogalma több egy egyszerű „erős állítás”nál: ez egy abszolút, vitathatatlan igazság állítása, ami a vallási dogmákhoz hasonló. Kant-kutatók a következőket írják Kant értekezéseiről a józan észről, amely alapvetően e koncepció alapját képezi:

☪ *Megjegyezhetjük, hogy Kant soha nem tárgyalta a józan eszt mint olyat. Ez nehéz értelmezési feladatot hagy maga után: mi is Kant általános és pozitív felfogása a józan észről?*

Az első dolog, amit meg kell jegyezni, Kant merész állítása, hogy a józan ész minden ítélet – akár empirikus, akár metafizikai – igazságának döntőbírája. Sajnos, alig fejlesztette ki ezt a gondolatot, és a kérdés meglepően kevés figyelmet kapott a szakirodalomban.

Kant „Józan Esze”

Forrás: plato.stanford.edu

A vallásokhoz hasonlóan, azzal, hogy elmulasztotta a „józan ész” alapvető természetével foglalkozni, Kant a létezés alapvető rejtélyét felhasználta egy abszolút igazságállítás támogatására, és ez bizonyítékot szolgáltat *„szándékra”* azért, hogy **dogmatikus szcientizmust** állapítson meg, amikor Kant filozófiai projektjének elején világosan közölt céljának fényében nézzük: a tudomány megalapozása *„vitathatatlan” bizonyossággal*.

☪ *A tiszta ész kritikája (A kiadás előszava – 1781):*

*„Az emberi értelemnek az a sajátságos sorsa, hogy tudása egyik fajtájában olyan kérdések terhelik, amelyeket, maga a józan ész természete (amelyet Kant a mai kant-kutatók szerint soha nem érintett közvetlenül, egyenlővé téve a létezés rejtélyével) előírt, nem képes figyelmen kívül hagyni, de amelyeket, mivel minden erejét meghaladják, szintén nem képes megválaszolni... Magának a tiszta észnek a bírálata ... ez most a legfontosabb feladat az említett propedeutika [előkészítő fegyelem] szempontjából a metafizikához mint tudományhoz, **amelynek képesnek kell lennie igényeit dogmatikusan és matematikai bizonyossággal bemutatni...**” (A vii, A xv)*

Ugyanaz a létezés rejtélyének visszaélése figyelhető meg René Descartes híres cogito ergo sum („Gondolkodom, tehát vagyok”) állításában is, amely Kant apodiktikus bizonyosságához hasonlóan vitathatatlan igazság megteremtésére törekszik a tudomány alapozása érdekében.

A „filozófia pillérének”, Edmund Husserl munkásságában, a *„tudomány biztos talajra helyezése”* törekvés már az elején megjelenik, és Husserl még mélyrehatóan is eltért korábbi filozófiájától, amit kortársai és tudósok „árulás”nak írtak le, egy későbbi kísérletben, hogy szolgálja ezt az elsődleges célt: a tudomány megalapozása, ami a gyakorlatban azt jelenti, *„lehetővé tenni a tudomány számára, hogy dogmán keresztül elválljon a filozófiától”*.

Sebastian Luft (A kultúra tere, 2015): „Husserl transzcendentális fordulatát... az motiválta, hogy abszolút alapot találjon a tudás számára... Ez az alap csak a transzcendentális énben található meg... Ezt a lépést Müncheneri és Göttingeni hallgatói a Logikai Vizsgálatok leíró, elmélet előtti hozzáállásának árulásaként érzékelték.“

FEJEZET 4.6.

Bergson Filozófia Pillérré Emelkedése

Bergson stratégiai képessége, hogy „szándékosan veszítsen“ a szcientizmus előmozdítása érdekében, és hogy a tudomány filozófiától való emancipációja mozgalom élvonalába helyezte magát a Creative Evolution (Kreatív Evolúció) (1907) című művével, ez lehetett az oka annak, hogy Bergsont a filozófia pillérévé emelték, mintsem tényleges filozófiai hozzájárulásaiért.

Bergson Nobel-díjat kapott nem filozófiáért, hanem irodalomért, amely magában foglalja a stratégiai írás képességét.

Egy filozófus az "I Love Philosophy" vitafórumon a következő kérdéseket tette fel, amelyek betekintést nyújtanak a helyzetbe:

Mutasd nekem néhány példát erre a "korszak legnagyobb zsenijére"! Mutass példát Bergson híres, csodálatos szuperzseni filozófiájára!

(2025) Einstein filozófiája

Forrás: I Love Philosophy Forum

Ezek a kérdések azt célozták, hogy feltárják: nincs bizonyíték, amely igazolná Bergson "minden idők legnagyobb filozófusa" státuszát.

FEJEZET 5.

Korrupció

Bergson "nagy szégyene a filozófiának", amely a történelemben "a filozófia nagy visszaeséséhez" vezetett, valószínűleg nem baleset volt.

Einstein ellentmondásos magatartása a magánjegyzeteiben (fejezet 2.2.) korrupcióra utal.

Ez a vizsgálat feltárta, hogy Bergson úgy tűnik, szándékosan "veszítette el a vitát" a feltételezett *'tudomány magasabb érdekei'* (darwinizmus és kapcsolódó szcientizmus) miatt, ami jellemzője volt már 1907-es Creative Evolution című művében is.

CosmicPhilosophy.org

<https://hu.cosmicphilosophy.org/>

Nyomtatva: 2025. november 22.

Egyéb projekteink:

- ▶ [GMODebate.org](https://gmodebate.org/): Olyan projekt, amely a eugenika, a szcientizmus, a "tudomány-filozófia szétválasztási mozgalom", a "tudományellenes narratíva" és a tudományos inkvizíció modern formáinak filozófiai alapjait vizsgálja.